

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ LIETUVOS KALĖJIMŲ TARNYBĄ

2023-05-02 Nr. 4D-2023/1-102
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė 2023 m. vasario 2 d. gavo X skundą dėl Lietuvos kalėjimų tarnybos Pravieniškių 1-ojo kalėjimo ir Lietuvos kalėjimų tarnybos (toliau ir – LKT) pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su skundų dėl maisto davinio išdavimo nagrinėjimu (toliau – Skundas).

2. Pareiškėjas Skunde nurodo, kad:

2.1. raštu kreipėsi į bausmės atlikimo vietos administraciją, prašydamas paaiškinti, kodėl jam vykstant etapu neišduodamas sauso maisto davinys; pareiškėjas nesutinka su gautu atsakymu, kuriame nurodyta, kad sauso maisto davinys nepriklauso, jeigu kelionė trunka trumpiau nei 6 valandas;

2.2. gautą atsakymą apskundė LKT, tačiau jo skundas buvo atmestas;

2.3. nesupranta, kodėl etapavimo dienomis turi likti visą dieną nevalgęs, nes į kitas įstaigas dažniausiai visada yra atvežamas pasibaigus pietų metui.

3. Pareiškėjas prašo ištirti Skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierė 2023 m. vasario 9 d. raštu Nr. 4D-2023/1-102/3D-304 kreipėsi į LKT prašydama paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes.

Lietuvos kalėjimų tarnyba 2023 m. kovo 21 d. raštu Nr. 1S-1758 Seimo kontroliere informavo, kad:

4.1. Pravieniškių 1-asis kalėjimas į Pareiškėjo 2022-11-20 skundą Nr. 72 (7-8)3291 atsakė 2022-12-12 ir nurodė, kad nuo 2020-06-08 iki 2022-11-14 į kitas įstaigas jis buvo etapuotas iš viso 17 kartų. Visais atvejais vykimo laikas nebuvo ilgesnis nei 6 valandos, todėl sausas davinys jam nebuvo išduotas. Pareiškėjui buvo paaiškinta, kokie teisės aktai reglamentuoja nuteistųjų ir suimtųjų maitinimo ir konvojavimo tvarką, taip pat išaiškinta atsakymo apskundimo tvarka.

4.2. Lietuvos kalėjimų tarnybos 2023-01-24 atsakyme į Pareiškėjo 2022-12-26 skundą (reg. 2023-01-03 Nr. 2G-21) nurodoma:

„Atkreipiame dėmesį į tai, kad Jūsų skundas nagrinėjamas vadovaujantis tuo metu galiojusiais teisės aktais. Vadovaujantis Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos

direktoriaus 2006 m. gegužės 2 d. įsakymo Nr. 4/07-117 „Dėl asmenų, laikomų kardomojo kalnimo ir laisvės atėmimo vietose, maitinimo organizavimo taisyklių patvirtinimo“ 31 punktu, Lietuvos Respublikos teisingumo ministro ir Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2005 m. liepos 29 d. įsakymu „Dėl konvojavimo taisyklių patvirtinimo“ Nr. 1R-240/1V-246 punktu 98.5. – sausas maisto davinyš išduodamas „jei konvojuojamojo lydėjimas iki paskirties punkto (ir atgal) truks ilgiau kaip 6 valandas“. Vykstant į Jūsų minėtus paskirties punktus vykimo laikas ne ilgesnis kaip 6 (šešios) valandos, tad nėra numatyta sauso davinio išdavimas.“ Pareiškėjui paaiškinta atsakymo apskundimo tvarka.

4.3. „Nuteistasis X per paskutinius 3 mėnesius konvojuotas buvo vieną kartą, t. y. 2022-11-14 į Kauno tardymo izoliatorių (nuo 2023-01-01 Kauno kalėjimas).“

Kauno kalėjimo administracija informavo, kad Pareiškėjas 2022-11-14 į Kauno kalėjimą buvo atvežtas 11 val. 45 min., pietūs visiems naujai atvykusiems nuteistiesiems ir suimtiesiems pagal dienotvarkę tiekiami nuo 12 val. iki 12.45 val., todėl ir Pareiškėjas pietus gavo.

4.4. „Suimtiesiems ir nuteistiesiems, vežamiems iš suėmimo vykdymo ar bausmės atlikimo vietos į kitus paskirties punktus (kitą suėmimo ar bausmės atlikimo vietą, teismą ar pan.), išduodamas laisvės atėmimo vietų įstaigos direktoriaus nustatytas maisto produktų kiekis, jeigu laiko tarpas tarp paskutinio maitinimo ir nuvykimo į paskirties punktą yra ilgesnis nei 6 valandos. Nuteistieji, suimtieji nespėja atvykti maitinimo metu, maitinami ir pasibaigus pietų (vakarienes) maitinimo laikui.“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

5. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo:

2 straipsnis – „12. Skundas – asmens kreipimasis į viešojo administravimo subjektą, kuriame tas asmuo nurodo, kad yra pažeistos jo ar kito asmens teisės ar teisėti interesai, ir prašo juos apginti“.

3 straipsnis – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: 5) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį; [...]; 8) nepiktnaudžiavimo valdžia. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama atlikti viešojo administravimo funkcijas neturint šio įstatymo nustatyta tvarka suteiktų viešojo administravimo įgaliojimų arba priimti administracinius sprendimus, siekiant kitų, negu įstatymų ar kitų norminių teisės aktų nustatyta, tikslų; 9) objektyvumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs; [...].“

6. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau ir – BVK) (redakcija, galiojusi nuo 2022-07-01 iki 2022-12-31):

10 straipsnis – „Nuteistieji turi teisę teisės aktų nustatyta tvarka: 1) gauti rašytinę informaciją apie bausmės atlikimo tvarką ir sąlygas, savo teises bei pareigas. Šią informaciją bausmės vykdymo institucija pateikia lietuvių kalba arba nuteistojo gimtąja kalba, arba ta kalba, kurią nuteistasis supranta“.

103 straipsnis – 1. Nuteistieji šio Kodekso numatytais atvejais turi teisę kasdien pasivaikščioti gryname ore. 2. Nuteistųjų pasivaikščiavimas vyksta dienos metu specialiai tam skirtoje patalpoje įstaigos teritorijoje laikantis šio Kodekso 70 straipsnio reikalavimų. Pasivaikščiavimas gali nebūti arba jo trukmė sutrumpinama tik dėl nepalankių oro sąlygų, jei su tuo sutinka nuteistasis. 3. Pasivaikščiavimas gali būti nutrauktas, jei nuteistasis pažeidžia Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklių nustatytą pasivaikščiavimo tvarką.“

125 straipsnis – „Laisvės atėmimo bausmę atliekančių nuteistųjų užimtumo tikslas – mažinti neigiamą kalnimo įtaką, suteikti galimybę nuteistiesiems įgyti žinių, įgūdžių ir kvalifikacijų, kurios

padėtų jiems lengviau integruotis į visuomenę išėjus iš pataisos įstaigos“.

126 straipsnis – „1. Laisvės atėmimo bausmę atliekantiems nuteistiesiems šio Kodekso nustatyta tvarka ir sąlygomis sudaromos galimybės užsiimti prasminga jų ir visuomenės interesus atitinkančia veikla. 2. Nuteistųjų užimtumo prasminga jų ir visuomenės interesus atitinkančia veikla formos: 1) darbinė veikla; 2) darbas už pataisos įstaigos arba nuteistųjų darbinę veiklą organizuojančios įstaigos teritorijos ribų; 3) bendrasis ugdymas, profesinis mokymas, aukštasis mokslas; 4) individuali veikla; 5) dalyvavimas kultūrinėje, švietėjiškoje, sporto veikloje“.

7. Asmenų, laikomų kardomojo kalinimo ir laisvės atėmimo vietose, maitinimo organizavimo taisyklių, patvirtintų 2006 m. gegužės 2 d. Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus įsakymu:

5 punktas – „Maitinimą organizuoja kalinimo įstaigos administracija.[...]“.

31 punktas – „Asmenims, vežamiems iš kardomojo kalinimo ar laisvės atėmimo vietų, skiriamų maisto produktų kiekis, patvirtintas teisingumo ministro įsakymu, išduodamas kiekvienam išvykstančiam asmeniui įpakuotas atskirai, jeigu laiko tarpas tarp paskutinio maitinimo ir nuvykimo į pasikeitimo ar paskirties punktą yra ilgesnis nei 6 val. [...]“.

34 punktas – „Kalinimo įstaigos, į kurias atvyksta konvojuojami asmenys, užtikrina atvykusių asmenų maitinimą pagal įstaigose patvirtintą dienotvarkę.“

8. Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 (toliau – Taisyklės):

45 punktas – „Į prašymą institucija atsako atsižvelgdama į jo turinį:

45.1. į prašymą suteikti administracinę paslaugą atsakoma suteikiant prašomą vieną iš Viešojo administravimo įstatymo 19 straipsnio 1 dalyje nurodytų administracinių paslaugų (ar prašomas kelias administracines paslaugas) arba pateikiant motyvuotą atsisakymą tą padaryti;

45.2. į prašymą pakonsultuoti asmenį jam aktualiui klausimu atsakoma suteikiant konsultaciją pagal institucijai nustatytą kompetenciją arba pateikiant motyvuotą atsisakymą tą padaryti;

45.3. į prašymą priimti administracinį sprendimą atsakoma Viešojo administravimo įstatymo 13 straipsnyje nustatyta tvarka.“

Tyrimo išvados

9. Pareiškėjas Skunde nurodė, kad kreipėsi į Pravieniškių 1-ojo kalėjimo administraciją su skundu, kad išvykstant į kitus kalėjimus jam neduodamas sauso maisto daavinys, todėl konvojavimo dienomis lieka be pietų, tačiau jo skundas buvo atmestas. Pareiškėjas gautą atsakymą apskundė LKT, tačiau jo skundas ir vėl pripažintas nepagrįstu.

10. Viešojo administravimo subjektas (nagrinėjamu atveju – LKT), pagal jam suteiktus įgaliojimus galintis spręsti asmens prašyme / skunde nurodytas problemas, be specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, tarp jų įstatymo viršenybės, išsamumo ir objektyvumo principų, kurie reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nuroydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį.

Viešojo administravimo subjektas taip pat yra saistomas gero viešojo administravimo principo, kuriuo įgyvendinama Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta nuostata, jog visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, reikalavimų. Atsakingo valdymo (gero viešojo administravimo) principas įtvirtina viešojo administravimo subjekto pareigą imtis aktyvių veiksmų

vykdant administracinę procedūrą, dirbti rūpestingai ir atidžiai, veikti taip, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų, tarp jų ir nuostatų, susijusių su skundų nagrinėjimu iš esmės.

VAĮ 10 straipsnyje numatyta, kad viešojo administravimo subjektas administracinį sprendimą dėl asmens prašymo ar skundo turi priimti per 20 darbo dienų nuo tokio prašymo ar skundo gavimo dienos.

11. Iš Skundo tyrimo metu surinktų duomenų nustatyta, kad Pareiškėjas kreipėsi į Pravieniškių 1-ojo kalėjimo administraciją su skundu dėl konvojavimo metu neišduodamo sauso maisto davinio. Pareiškėjui atsakyme išaiškinta nuteistųjų maitinimo ir konvojavimo tvarka bei nurodoma, kad sauso maisto davinys jam nepriklausė, nes visos kelionės truko trumpiau nei 6 valandas. LKT atsakyme į Pareiškėjo skundą taip pat nurodoma, kad sauso maisto davinys turi būti išduodamas tik tada, kai kelionė trunka ilgiau nei 6 valandas, o Pareiškėjo kelionės buvo trumpesnės, todėl davinys jam nebuvo išduotas. Pareiškėjui buvo paaiškinta atsakymų apskundimo tvarka, atsakymai parengti per teisės aktuose nustatytą terminą.

12. Pagal teisės aktuose nustatytą reglamentavimą (šios pažymos 7 punktas), maitinimą organizuoja bausmės atlikimo vietos administracija. Asmenims, vežamiems iš vienos bausmės atlikimo vietos į kitą, skiriamų maisto produktų kiekis, patvirtintas teisingumo ministro įsakymu, išduodamas kiekvienam išvykstančiam asmeniui įpakuotas atskirai, jeigu laiko tarpas tarp paskutinio maitinimo ir nuvykimo į pasikeitimo ar paskirties punktą yra ilgesnis nei 6 val. Bausmės atlikimo vietos, į kurias atvyksta konvojuojami asmenys, užtikrina atvykusių asmenų maitinimą pagal patvirtintą dienotvarkę.

Skundo tyrimo metu Lietuvos kalėjimų tarnyba patvirtino, kad Pareiškėjo konvojavimas į paskirties vietas truko trumpiau nei 6 valandas, todėl, vadovaujantis teisės aktų nuostatomis, jam sauso maisto davinys nebuvo išduotas. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas į Kauno kalėjimą buvo nuvežtas dar neprasidėjęs pietų metui ir dienotvarkėje nustatytu laiku jis gavo pietus.

13. Įvertinus skundo tyrimo metu nustatytas aplinkybes darytina išvada, kad sauso maisto davinys Pareiškėjui buvo neišduotas nepažeidžiant teisės aktuose nustatytos tvarkos, LKT patvirtino, kad nuvežtas į paskirties vietą nuteistasis buvo pamaitintas, atsakymai į Pareiškėjo skundus parengti per teisės aktuose nustatytą terminą, pagrįsti ir motyvuoti teisės aktų nuostatomis, išaiškinta atsakymų apskundimo tvarka, todėl Skundas atmestinas.

SEIMO KONTROLIERĖS SPRENDIMAS

14. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia X skundą dėl Lietuvos kalėjimų tarnybos pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai netinkamai atsakius į skundus dėl teisės į tinkamą maitinimą atmesti.

Seimo kontrolierė

Erika Leonaitė